

Великий внесок у розв'язання поставленої проблеми внесли Ю.О.Гагін, В.О.Шрам, які під комунікативною культурою розуміють мистецтво соціальної взаємодії, що включає в себе не тільки уміння володіти словом, етикою, а і змістовну сторону комунікації, уміння пояснювати.

На наш погляд, іншомовна комунікативна культура студентів – це динамічне особистісне утворення, яке визначає результативність взаємодії викладача та студента під час занять, їх спілкування, сприяє підвищенню пізнавальної, інтелектуальної та духовної активності їх.

До змісту іншомовної комунікативної культури майбутніх фахівців ми відносимо наступні компоненти:

- світоглядний (систему поглядів, принципів, знань, цінностей, етичних та естетичних норм учнів);
- мотиваційний (мотиви комунікативної поведінки, комунікативні установки, спрямованість на вивчення іноземної мови);
- комунікативний (комунікативні вміння та навички: вербальні, невербальні, культуру і зміст мовлення, уміння дотримуватися фразового наголосу, правильної інтонації при читанні речень);
- емоційно-вольовий (почуття співпереживання, емпатія, тактовність, уміння дотримуватися загальноетичних норм);
- конструктивний (адекватне сприйняття та самооцінка, здібність прогнозувати).

Процес виховання іншомовної комунікативної культури студентів пов'язаний із розвитком їх рефлексивних здібностей, умінь самоаналізувати комунікативну діяльність під час навчально-виховного процесу та в позааудиторний час. Це було нами враховано під час дослідно-експериментальної роботи, яка включала:

- використання на заняттях іноземної мови творчих завдань, рольових ситуацій, тренінгів, психологічних замалювань, рольових і ділових ігор, методу навчального проекту, який давав можливість достроково досліджувати окреме завдання чи комплексну проблему;
- створення сприятливого психологічного клімату на заняттях;
- організацію взаємодії, співробітництва в системі "викладач-студент".

Використання активних форм і методів навчання іноземній мові забезпечує умови для самореалізації, самовиховання та самоствердження кожного студента, а процес навчання набуває особистісно-орієнтований, діяльнісний характер, а це сприяє саморозвитку, духовному, моральному та інтелектуальному збагаченню особистості майбутнього педагога.

Л.А.Савченко

ИЗУЧЕНИЕ ПРОБЛЕМЫ ДУХОВНОГО РАЗВИТИЯ ТАРШЕКЛАССНИКОВ С ПОЗИЦИИ ЛИЧНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ

Кризисные процессы становления и развития современного общества в Украине по-новому ставят вопрос о духовной опоре молодежи. Традиционные, ценностные, нравственные ориентиры сегодня не срабатывают. Рушатся старые схемы поведения. Распад традиционного представления о добре и зле ведет к «тотальному отчуждению» в обществе.

На наш взгляд, личностно-ориентированное обучение, которое признает безусловную ценность человеческой личности, ее изначального

права на счастье и достоинство, утверждение прав человека – является приоритетным в настоящее время.

Проведенное нами исследование показало, что у большинства старшеклассников (40 %) отсутствует потребность в саморазвитии своих духовных качеств личности. Настораживает тот факт, что у 39 % старшеклассников отсутствует потребность развивать свой интеллект, читать художественную литературу. Анализ анкетирования показал, что общий средний показатель 38 % относится к среднему уровню, а это в свою очередь создает предпосылки для дальнейшей работы в повышении уровня духовности старшеклассников.

Мы убедились, что учащиеся часто не обращают внимания на связь литературных героев с современной жизнью, не соотносят себя с литературными персонажами, не могут дать анализ с позиции современности. Девятиклассники не могут пользоваться знаниями, которые получили на других предметах (истории, украинского языка, русского языка и литературы, истории Украины, географии и др.), а отсюда низкая познавательная активность на уроке.

Для выяснения того, как сами учителя относятся к данной проблеме, им было предложено ответить на вопросы анкеты: 1) Что на Ваш взгляд включает понятие «духовность»? 2) Кто ее должен воспитывать, подчеркните: а) школа, б) семья, в) общество (Что важнее?). 3) На каких учебных предметах в большей мере формируется духовность учащихся? 4) Что Вы рекомендуете изменить в учебных планах для повышения уровня сформированности духовности учащихся? И др. вопросы.

Анализ анкет, бесед с учителями показал, что большинство учителей (67 %) затрудняются ответить, что такое «духовность». На уроках редко акцентируют внимание на развитие этого сложного личностного образования, объясняя это отсутствием времени, нехваткой рекомендаций по данному вопросу. Малая часть учителей (18 %) используют учебный материал своего предмета для показа, анализа и синтеза ситуаций успеха, «добра - зла», «причины - следствия», «прекрасное - безразличное», «щедрость – жадность», «жизнь - смерть» и т.д.

Учителя указывают, что проблема духовности связана с социальной сферой общества, экономикой страны, инфляцией, нехваткой учебников, пособий, низкой заработной платой. Наблюдения за учениками в период педагогической практики показал, что многих учащихся школ отличает нравственная конфликтность (47 %), эмоциональная напряженность (61 %), агрессивность (39 %), склонность к эгоизму, зависти, погребительству.

Вместо стремления к созиданию доминирует страсть к распределению и перераспределению. Как образно выражаются учителя, школьники усвоили только два арифметических действия – отнять и разделить, но не научились прибавлять и умножать.

Анализ бесед и анкетирование позволило выделить факторы, негативно влияющие на рост духовности молодежи: 1) отчуждение личности от общества, от национальной культуры; 2) национальных традиций; 3) низкий статус образования и интеллектуальной деятельности; 4) падение нравственности среди взрослых и молодежи; 5) кризис семьи и семейного воспитания; 6) ухудшение здоровья учащихся; 7) социально-политические и экономические противоречия.

Наблюдение за старшеклассниками показывает, что не менее опасен психологический настрой: пессимизм, социальная апатия, стремление жить

тільки сьогоднішнім днем, нежелание добросовестно учитися.

В своем исследовании, мы попытались выяснить потребности в духовном развитии молодежи и как они реализуются в культурном досуге.

Учащиеся поставили себе в основном 1, 2, 3 балла по развитию активности и потребности в духовном становлении своей личности. Настораживает тот факт, что полученные самооценки показывают примитивизм жизни молодежи.

Выход из создавшейся ситуации, мы видим в изменении учебных программ, основанных на лично-ориентированном обучении и внедрении в школьную практику многообразия ситуаций, которые способствовали бы духовному росту учащихся.

О.С. Білоус

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

У статті обґрунтовується необхідність модернізації підготовки кадрів в умовах вищої школи. Акцент робиться на особистісно орієнтованому навчанні як чиннику стимулювання творчої активності студентів, їх готовності до творчої професійної діяльності.

The article grounds the necessity of modernization of preparation of specialists on condition of higher school. The assent is made on personally oriented teaching as the factor of stimulating creative activity of students, their readiness to creative professional activities.

Одним із стратегічних завдань модернізації освіти в Україні відповідно до державної національної програми "Освіта" є формування освіченої творчої особистості. Нині в суспільстві складається соціальне замовлення на творчу особистість, тобто людину, здатну думати по-новому, самостійно ставити перед собою завдання, цілі, передбачати нестандартні рішення, відкидати рутинний підхід, орієнтуватися більше на майбутнє, а ніж на минуле.

Творча особистість генерує все нове. Для неї творча діяльність є життєвою потребою, а головним показником - творча активність.

Творча активність – це інтегративна особистісно-діяльнісна характеристика, яка обумовлює перетворюючу креативну спрямованість особистості, що базується на творчих здібностях, високому рівні духовності та активності, соціальних знаннях і творчо орієнтованій мотивації. Творча активність – головний чинник професіоналізму вчителя, його професійної діяльності.

Але аналіз вузівської практики свідчить про те, що у традиційній формі навчання не достатньо забезпечується формування у студентів необхідного рівня творчої активності, готовності до творчої діяльності. Тому на сучасному етапі розвитку системи освіти відбувається перехід до особистісно орієнтованого навчання.

Сучасні вимоги до реалізації особистісно орієнтованого навчання викладені в роботах авторів - розробників цієї проблеми у вітчизняній педагогіці (І.Д.Бех, Є.В.Бондаревська, М.Й.Боришевський, В.Й.Бочелюк, В.В.Давидов, М.Є.Кузнецов, С.В.Кульневич, С.Д.Максименко, С.І.Подмазін, В.В.Серіков, В.Т.Фоменко, І.С.Якиманська) та зарубіжній (К.Роджерс, А.Маслоу, Дж.Керрол, Б.Блум та ін.).